

החובל פרק שמיני בבא קמא

צג.

עין משפט
גד מצוה

אחד הלוטק ואחד הלוטק במשמע. וזוהי אפי והרגמי אהם (שמות כג) שנים במשמע: **אלא שממיהו מן הלוטק פהילה.** כדאשכחן בשרה: **על מנת שמהא פטור: רבא אמר לפי שאין אדם מוחל על ראשי אצרו.** וזכרימא לא מקמי דעל זכרו מוחל אדם: **לערו.** כלב מנה: **ורבי יוחנן אמר.** אדם מוחל על הכל ומתנימין לאו דל"ל נחבל לחובל קטע את ידי על מנת שמהא פטור אלא קטע את ידי קטמא ואל"ל חובל על מנת לפטור כלומר אמר לי אמה על מנת שאהיה פטור ואל"ל היאך הן וקמ"ל ממני דיש הן שהא כלאו וכגון דמתמה אמתיה: **הכני פלעני.** ואל"ל זה ע"מ לפטור ואמר נחבל הן יש הן שהא כלאו אי אמתה חייב ואי בניחותא אהדייה פטור. וזכרימא דלעיל דקמני הכני פלעני ע"מ לפטור פטור גדאמר נחבל כולה מילתא הכני ופלעני ע"מ לפטור דהא ודאי דוקא אמר ליה: **יש לאו שהא כהן.** אי אמתה פטור. והאי דנקט חיובא לגבי מנה ופוטע ופטורה לגבי ממונא אורחיה דמילתא נקט דמחיל איניש אמתויה טפי מגופיה: **לשמור ולא לאבד.** כי יתן חייב בפשיעה ולא כשהפקידו אלא ע"מ לאבד או ע"מ לחלק לעניים דלא קרינא חיל לשמור דכיון דאמר לא חלקהו מו לא דמפקיד יניחו ומאן קתבע ועניינא לא מנא תבעי דלכל חד וחד מני אמר לאו לדידך יהיינא אלא לחתיני: **דאסא לידיה.** וקבע בדי' חייב אי לא א"ל על מנת לפטור ואפילו אמה לידיה מעיקרא ע"מ לאבד: **לשמור דאסא לידיה משמע.** דכתיב (ו) ובי יתון ואפי' הכי קממעט ליה: **הא דאסא לידיה.** מעיקרא בתורת שמירה והדר אמר ליה קרע חייב אי לא אמר ליה ע"מ לפטור: **רבי יוסף.** גבאי הוה: קיין לפו. ממון קן וכן לצבת לכל אחד הוה ליה ממון שיש לו מועטין וקרינא ציה לשמור:

אחד הלוטק ואחד הלוטק במשמע. וזוהי אפי והרגמי אהם (שמות כג) שנים במשמע: **אלא שממיהו מן הלוטק פהילה.** כדאשכחן בשרה: **על מנת שמהא פטור: רבא אמר לפי שאין אדם מוחל על ראשי אצרו.** וזכרימא לא מקמי דעל זכרו מוחל אדם: **לערו.** כלב מנה: **ורבי יוחנן אמר.** אדם מוחל על הכל ומתנימין לאו דל"ל נחבל לחובל קטע את ידי על מנת שמהא פטור אלא קטע את ידי קטמא ואל"ל חובל על מנת לפטור כלומר אמר לי אמה על מנת שאהיה פטור ואל"ל היאך הן וקמ"ל ממני דיש הן שהא כלאו וכגון דמתמה אמתיה: **הכני פלעני.** ואל"ל זה ע"מ לפטור ואמר נחבל הן יש הן שהא כלאו אי אמתה חייב ואי בניחותא אהדייה פטור. וזכרימא דלעיל דקמני הכני פלעני ע"מ לפטור פטור גדאמר נחבל כולה מילתא הכני ופלעני ע"מ לפטור דהא ודאי דוקא אמר ליה: **יש לאו שהא כהן.** אי אמתה פטור. והאי דנקט חיובא לגבי מנה ופוטע ופטורה לגבי ממונא אורחיה דמילתא נקט דמחיל איניש אמתויה טפי מגופיה: **לשמור ולא לאבד.** כי יתן חייב בפשיעה ולא כשהפקידו אלא ע"מ לאבד או ע"מ לחלק לעניים דלא קרינא חיל לשמור דכיון דאמר לא חלקהו מו לא דמפקיד יניחו ומאן קתבע ועניינא לא מנא תבעי דלכל חד וחד מני אמר לאו לדידך יהיינא אלא לחתיני: **דאסא לידיה.** וקבע בדי' חייב אי לא א"ל על מנת לפטור ואפילו אמה לידיה מעיקרא ע"מ לאבד: **לשמור דאסא לידיה משמע.** דכתיב (ו) ובי יתון ואפי' הכי קממעט ליה: **הא דאסא לידיה.** מעיקרא בתורת שמירה והדר אמר ליה קרע חייב אי לא אמר ליה ע"מ לפטור: **רבי יוסף.** גבאי הוה: קיין לפו. ממון קן וכן לצבת לכל אחד הוה ליה ממון שיש לו מועטין וקרינא ציה לשמור:

הגהות הב"ח

(א) גמ' לזי מושך: (ב) שם יהי רשע (ג) כפי שיהא (ד) כפי שיהא ענין ומקיים מורה כלי: (א) שם (ב) ר' אפי בר תמא לרבה מאי שנה רישא ומ"ש סיפא א"ל רישא ובי' דמחיל תא"מ ר"ש ש"א א"ל רישא לפי שאין אדם מוחל על צערו והתנאי: (ד) רש"י כ"ד שמור לו רשע דמכני (ה) תוב' ר"ש ורמיהו ור"ה הא ה"א:

מוסף רש"י

ובגם ללוט הוהאך את אברם. מ"ג נכס שהיה לו וזאת הליכתו עם ארס המוסר (בראשית י"ג) המוסר (דן) על חבירו. מ"ו (כדאשכחן טו) יטעון ה"ו ציני ויניק, אומרים כלום ידיו הוא טענא מניו על רבו (ו"ה טו). רבא אברהם וגו'. הוא קני אמה (טו). הדרן עלך החובל

מוסף תוס'

א. ותימא הוא דכיון דא"ל חשבת לאו היאך את לן למימר שרצה שקרע לו כסותו כו'. י"ל. ר"ש. ב. א"כ גלי דעתיא שחיל לו ומשה' לאו קאמר השתא לאו כלום הוא, ומסתא בתמיה קאמר. ר"פ ע"ש. ג. שכל שלא מסר לו לשמור אינו ברין השומרים, ואם פשע פטור. רש"י.

משום פגם משפחה. ומשלים הכל אפשרי לער: **ורבי יוחנן אמר יש לאו שהוא כהן ויש הן שהוא בלאו.** לשנויי ממני קאמי מ"ש רישא ומ"ש סיפא ופירש בקונט' דין רישא ודין סיפא א"ל לאו בתמיה הוי כהן ואם א"ל הן בתמיה הוי כלאו והו"מ למיתני ברישא מריווהו מוקי גופו וממונו וכן כסיפא אלא אורחא דמילתא נקט שדרך למחול על מוקי ממון ואין דרך למחול על מוקי גוף ודומק הוא אלא נלחא לפרש דמוקי גופו אפי' א"ל הן שדומה כלומר בניחותא מסתמא בתמיה קאמר וזמקיי ממונא אמר ליה לאו דדומה קאמר כיון שמתחילה א"ל קרע את כסותי ושזור את כדי וי"ס כסותו כהן כ"ל וי"ג ליה: **ורמיהו לשמור ולא לאבד** לשמור ולא לקרוע.

יגהה אנכי שולח מלאך לפניך לשמרך בדרך א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי בתר מרי נביכי (א) ציבי (ב) מושך א"ל דכתיב (ג) וגם ללוט הוהאך את אברם היה צאן ובקר ואהלים אמר רב חנן (ד) המוסר דין על חבירו הוא נענש תחילה שנאמר (ה) ותאמר שרי אל אברם המסי עליך וכתבי יויבא אברהם לספור לשרה ולככותה והני מילי ידיות ליה דינא בארעא אמר רבי יצחק יאוי לו לצועק יותר מן הנצעק תניא נמי הכי אחד הצועק ואחד הנצעק במשמע אלא שממיהו לנצעק יותר מן הנצעק (א) ואמר רבי יצחק לעולם אל תהי קללת הדיוט קלה בעיניך שהרי אבימלך קלל את שרה ונתקיים בוועה שנאמר (ב) הנה הוא לך כסות עינים אמר לה הואיל וכסית ממני ולא גילית שהוא אישך וגרמת אלי הצער הזה יהי רצון (ג) שיהו לך בני כסווי עינים ונתקיים בוועה דכתיב (ד) ויהי זין זקן יצחק ותכבדו עיניו כמראות אמר רבי אבהו ילעולם יהא אדם מן הנרדפין ולא מן הרודפין שאין לך נרדף בעופות יותר מתורים וכני יונה והכשיון הכתוב לגבי מוכח: האומר סמא את עיני כו': א"ל רב אסי בר חמוא (א) לרבא מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא אמר ליה רישא הפי שאין אדם מוחל על ראשי אברים א"ל וכי אדם מוחל על צערו דתניא הכני פצעני על מנת לפטור פטור אישתיק אמר מדיי שמייע לך בהא אמר ליה הכי אמר רב ששת משום פגם משפחה איתמר ר' אושעיא אמר משום פגם משפחה רבא אמר משום שאין אדם מוחל על ראשי אברים שלו רבי יוחנן אמר יש הן שהוא כהן ויש לאו שהוא כהן תניא נמי הכי והכני פצעני על מנת לפטור ואמר לו הן רישא הן שהוא כלאו קרע את כסותי על מנת לפטור ואמר לו לאו הרי עיקר התנא לא צא אלא להשמיעו דזמקיי ממונו מהני ע"מ לפטור וזמקיי גופו לא מהני ור"י מפ' דה"פ לשמור ולא לקרוע פי' כשנתן לו לשמור ולא הרשאו לא לקרוע ולא לאבד אז חייב ככל דין שומר אלא אם הרשאו לקרוע ולאבד אם יכלה אין עליו דין שומר להחייבו כוללם בזה שמקבלו לשמור כיון שנתן לו רשות גם לקרוע ולאבד אם יכלה ואם נתנית רשות לקרוע אין פוטרו מן הקריעה א"כ היה

לו יחשב שומר כשנתן לו רשות גם לקרוע כאלו לא נתן לו אלא לשמור תסס (א) (ב) דאחא א"דיה. פי' ממני שנתן לידו ואל"ל שמור ואם תרצה לקרוע עשה כדכונן שחם על חפצך שלא א"ל קרעו עד שצא לידו הפקידו אלא תחילה ובחר הכי אמ' ליה לקרוע. שנמצא בו כבר נתחייב בשמירה מעיקרא כסויה דכדיו אין אומר כן כדי לפטור אלא פטומי מילי הוא דהוי כדי שישמרו לו בזרון ולא ידאג שמא ידקדק עמו ויזכר מדליי אם תקרע ועמוד דכיון הוא דקא"ל וע"ג דאחא לידיה בתורת קריעה חייב על הקריעה ובדייתא דללא אמה לידיה שא"ל טול חפצך פלוני המונח שם משמרהו לי ואם רלונך תקרעהו ואח"כ נטלו וקרעו דכיון שאינו חס עליו אלא שנתן לו רשות קודם שיתנו לידו אם כן אין חושש אם יאבדה ולפטור לגמרי נתן לו רשות א"ל רבא לשמור דאחא לידיה משמע דהכי משמע קרע שנתן לו רשות לשמור בלבד אבל נתן לו גם לאבד אין עליו דין שומר אלא אמר רבא מתני' דאחא לידיה בתורת שמירה בלבד ושוב נמלך ונתן לו רשות לקרוע שכיון שמתחילה נתנו לו לשמור ולא לקרוע והפסק קיבל עליו מה שאומר אח"כ לקרוע אם יכלה אינו אלא משטה ופטומי מילי וזכרימא דאחא לידיה בתורת קריעה משמע נתניה א"ל כן דכיון שאומר לו כן קודם שנעשה שומר אין חושש אם יקרע וכ"ש אם לא עשאו שומר אלא א"ל קרע כסותי ושזור כדי המונח לפניך שהוא פטור:

הדרן עלך החובל

מנא פטור חייב אוקמהו רב ששת ור' הושעיה משום פגם משפחה. ור' יוחנן אמ' מפני שיש לאו שהוא כהן ויש לאו שאין הוא כהן. כיצד, במחמתו. תניא נמי הכי חבני פצעני אמ' לו חין, ין הן שהוא כלאו ויש לאו שהוא כהן. קרע כסותי שבו כדי חייב. ורמיהו לשמור ולא לקרוע ולא לאבד ולא לחלק לעניים. ופרקי רבא, מנתנינן דאתא לידיה מעיקרא בתורת שמירה ובחר הכי אמ' ליה לקרוע. שנמצא בו כבר נתחייב בשמירה מעיקרא לפיכך חייב. בריאת ויהיה נחליה מעיקרא בתורת קריעה ולא בתורת שמירה. הוא ארנקא דצדקה דאפקדיה רב ופי' לגבי הוהא בריא ופשע ביה ואינגבו, חייביה רב ויוסף לשימוי משום דעניי דפוס בריאות קיני' ליה וכלא כן אחז חלקו בשמו מופקד לו, לפיכך אינו לחלק לעניים. אבל עניים שצריכין חיולק פטור, דכל ממון של עניים ממון שאין לו תועבין הוא ולא יתן לשימיה לאדם דיו. הדרן עלך החובל חבירו

קיין א ב ג טושי' ח"מ
סי' תכס ספי' א
כסותי:
קיד ד מ"י פ"ה מהל'
דעות הלכה י:
קב"ו ה מ"י פ"ה מהל'
מובל ומוקף הלכה י'
סמג עשין פ טושי' ח"מ
סי' תכס ספי' י:
קב"ו ו מ"י שם עינין
מ"מ טור ש"ע ס'
כסותי:
קיד ד ח מ"י שם הלכה י'
סמג שם טושי' ח"מ
סי' שפ ספי' א:
קיד ח י מ"י פ"ה מהל'
שאלה ופקדון הלכה
א סמג עשין פ טושי' ח"מ
מ"מ פ"ה ספי' א ו נ"ד
אלפס כאן וצ"מ פק' ג'
דף סו:

תורה אור השלם

- הנה אנכי שלח מלאך לפניך לשמרך בדרך ולהביא אל היקום אשר הבחנת: שמוט כ"ב
- וגם ללוט הוהאך את אברם קיה צאן ובקר ואדלם: בראשית י"ג
- ותאמר שרי אל אברם חמסי עליך אנכי נתתי שפחתי בחיפוק ותרא כי זקרת ואקל בעיניך ישפט יי ביני וביןך: בראשית ט"ז
- ותמט שרה בקרית ארבע הוא חפרון בארץ כנען ויבא אברם לספד לשרה ולכבתה: בראשית כ"ב
- ולשרה אמר הנה נתתי אתך כסף לאחך דהה הוא יך כסות עינים לכל אשר אתך ואת כל בראשית כ"ג
- ויהי בי זקן יצחק ותכבדו עיני מראת ויקרא את עשו בנו הגדול ויאמר אליו בני ויאמר אליו הגני: בראשית כ"ד
- כי יתן איש לו רעהו כסף או כלים לשמור וגבב מבות ואיש אם יוציא הנגב וישלם שקוים: שמוט כ"ו

רבינו חננאל

אמ' ר' אבהו ליעולם היא אדם מן הנרדפין שאין לך נרדף יותר מן החורקין ובני יונה והכשיון הכתוב לגבי מוכח. האומ' סמא עני קטע ידו שבר גבלי חייב, על מנת פטור, חייב. קרע כסותי שבו כדי חייב, על מנת פטור. פטור. מאי שנא רישא על מנת פטור חייב ומאי שנא סיפא דקתאני על מנת פטור. אמ' רבא רישא לפי שאין אדם מוחל על ראשי אברין שלו, כלומר אף על פי שאמ' לו סמא עני על מנת פטור חייב, דאנן שהדי שאין מוחל על ראשי אברים שלו. וקומא לן כרבא משום דאמי' ליה הכי משום קרוב וזה הוא דאמי' ליה הכי, ולא הוה ליה לקבולי מניה שאין אדם מוחל על ראשי אבריו שלו, הילכך אם הויק חייב, ואקשטין עליה וכי מוחל אדם על צערו והתני הכוני פצעני על מנת פטור, פטור, אישתיק, ואקטמה ליה דנתן על

